

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
„Проф. д-р Параскев Стоянов“

Ул. „Марин Дринов“ 55, Варна 9002, България
Тел. : 052/ 65 00 57, Факс: 052/ 65 00 19
e-mail: uni@mu-varna.bg, www.mu-varna.bg

MEDICAL UNIVERSITY - VARNA
“Prof. Dr. Paraskev Stoyanov”

55, Marin Drinov Str., 9002 Varna, Bulgaria
Tel.: +359 52/ 65 00 57, Fax: + 359 52/ 65 00 19
e-mail: uni@mu-varna.bg, www.mu-varna.bg

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Антон Божидаров Тончев, д.м.н. – ръководител на катедрата по анатомия, хистология и ембриология, Медицински Университет "Проф. Д-р Параскев Стоянов" – Варна.

Относно: дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор“ от д-р Валерия Тодорова Тананска, главен асистент в катедрата по анатомия, хистология и ембриология, МУ-Пловдив, на тема: *„Тревожност и ниво на емпатия у студенти I-ви и II-ри курс медицина при работа с дисекционен труп“*, с научни ръководители Проф. Стефан Сивков, д.м. – катедра „Анатомия, Хистология и Ембриология,“ Медицински Университет – Пловдив и Проф. Румен Стаматов, д.п.н. – катедра „Психология и Социални Дейности,“ Пловдивски Университет.

Определен съм за Рецензент на дисертационния труд на д-р Валерия Тодорова Тананска със Заповед на Ректора на Медицински Университет – Пловдив (№Р1811/14.08.2013) въз основа на Избор от Факултетен Съвет на Факултет по Медицина, Медицински Университет – Пловдив.

I. Биографични данни за д-р Тананска.

Валерия Тананска е завършила медицина в Медицински Университет - Пловдив през 1978 г. През 1983г. постъпва на работа като асистент в катедрата по анатомия, хистология и ембриология, МУ-Пловдив, като последователно преминава в йерархията като старши и главен асистент (1991г.). Участвала е в обмен с преподаване на гръцки език в университета в Александруполис (Гърция) през 2012-2013г. Владее гръцки, английски, руски и френски език.

II. Общи данни за дисертационния труд на д-р Тананска.

Дисертационният труд на д-р Тананска се простира върху 116 стандартни печатни страници. Текстът е разпределен в увод, 11 тематични глави, заключение и приноси. Получените данни и направените анализи са онагледени с 9 таблици, 50 фигури и 7 приложения. Библиографската справка съдържа 128 заглавия, от които 15 на български и 113 - на чуждестранни автори.

III. Оценка на актуалността на темата

Използването на трупен материал за дисекционни занятия е основна част от подготовката на бъдещите лекари. Доколкото ми е известно, темата за тревожността и емпатията на студенти-медици спрямо дисекционния труп не е разглеждана в нашата страна. Ето защо, актуалността на предложения проект за дисертация е голяма и развиването му заслужава адмирации.

IV. Оценка на литературния обзор

Литературният обзор е изчерпателен и въвежда читателя в проблематиката на дисертацията. На практика, литературният обзор е разпръснат върху няколко глави от дисертационния труд. В първа и втора глава се въвеждат понятията тревожност и емпатия, техните характеристики и място в медицината и в частност - в контекста на темата на дисертацията. Всъщност, това са две взаимосвързани състояния, тъй като тревожността към определен субект често води до проява на емпатия. В трета глава са представени определени поведенчески прояви (като оскверняване на трупен материал) на студенти-медици по време на дисекция като се коментират вероятните причини за това във връзка с тревожност и емпатията. Четвърта глава прави литературен обзор на проучванията, свързани с изследване на тревожност и емпатия при студенти-медици по време на дисекции на тела. Тази глава е разделена на две части, обобщаващи проучвания в България и в чужбина. Макар и не обширно, поради спецификата на темата, така представеното критично проучване на литературата по тематиката на дисертацията е изключително полезно като подготовка за следващите глави от дисертацията. Заслужава да се отбележи, че подобни изследвания в България, върху студенти-медици, липсват.

IV. Оценка на поставените цел и задачи

Основната цел на дисертационния труд е ясно формулирана в пета глава. Целта е изследване на тревожността и емпатията спрямо дисекционен материал на студенти по медицина (I и II курс). Предвид представените (в шеста глава) методики, тази цел е изпълнима.

V. Оценка на използваните методи

Инструментите, използвани в дисертационното проучване са представени в шеста глава. От психо-соматичните тестове е използван Теста на Хамилтън за Тревожност (HAM-A) и Тестовите на Барън-Коен за Емпатия и Систематизиране. В допълнение, авторката е разработила, специално за нуждите на изследването, три психо-метрични Теста за Анатомична Дисекция на Труп. Използвани са и биохимични тестове, включващи взимане на слюнчени проби за определяне на количествени изменения в отделянето на α -амилаза и хромогранин А, и техен комплекс, при наличие на тревожност. Използваната методология е разнообразна и подходяща на поставената цел. Седма глава изброява детайлните процедури по администриране на психометричните тестове и провеждане на биохимичното изследване. Осма глава конкретизира обработката на данните чрез софтуера SPSS (Statistical Product and Service Solutions, v.19). Девета глава критериите за отчитане на резултатите от използваните статистически и биохимични методи. Всеки от методите е описан изключително детайлно и е демонстрирано умело боравене с терминологията от страна на докторантката.

Взето е разрешение от етична комисия и от индивидуалните участници в изследването. Ето защо заключавам, че изследването отговаря на етичните норми.

VI. Оценка на представените резултати

Резултатите са представени в десета глава, богато илюстрирани с убедително представени графики на статистическите резултати. Те могат да се обобщят в три основни направления: 1) Основни фактори, увеличаващи тревожността спрямо работа с трупен материал са по-високото ниво на емпатия и по-ниската пред-университетска осведоменост за дисекцията на труп. 2) Прекалено силното представяне на студентите-медици в

систематизиране и крайните състояния на тревожност не отговарят на нуждите на професията. 3) Едновременното тестване на α -амилаза и хромогранин А в слюнка е точен показател за наличие на стресор-специфична тревожност от психо-соматичен тип, тъй като при покачване концентрацията на едното вещество се наблюдава и покачване в концентрацията на другото.

Приемам, че така представените резултати подкрепят тези основни три извода.

VI. Оценка на приносите на дисертацията

Основен принос на настоящата дисертация е фактът, че тя разглежда за първи път в България тематиката за тревожността и емпатията на студенти-медици спрямо дисекционен материал. Разграничени са между състоянието на тревожност и емпатията като два различни, но взаимосвързани аспекта от вътрешната интернализация на тестваните.

В дисертационния труд се предлагат Нова версия версия на Теста на Хамилтън за Тревожност, както и авторски тест на Тананска, специфично насочен анатомичната дисекция на труп. Нещо повече, предлага се създаване на задължителна пред-университетска програма за увеличаване информираността и психическата подготовка на бъдещите студенти. Освен това, авторката вероятно е пионер в прилагането на тестване със слюнчен хромогранин-А в България, по-специално в контекст на психологическо състояние. Дисертационният труд би могъл да послужи като катализатор за промяна в педагогически подходи при създаването на нови лекарски кадри. Например, предлага се периодично проследяване развитието на емпатичния профил на студентите по време на цялото им следване с цел осъществяване на своевременна интервенция за конкретно професионално профилиране предвид и нуждите на националното здравеопазване.

Опредлям приносите като достатъчни за придобиване на ОНС „Доктор”.

Заключение

Дисертационен труд на д-р Валерия Тодорова Тананска разглежда интересна и актуална тема, посветена на тревожността и емпатията на студенти-медици спрямо дисекционен труп. Според мен, това е една стабилна научна разработка, отговаряща на изискванията на ЗРАС на РБ и Правилника за РАС на МУ-Пловдив за придобиване на ОНС „Доктор”. Ето защо аз ще гласувам положително и си позволявам да препоръчам същото на останалите членове на уважаемото Научно Жури по процедурата.

Автор на рецензията:

/Проф. д-р Антон Тончев, дмн/

Варна, 13.09.2013

Проф. д-р Антон Божидаров Тончев, д.м.н.
Катедрата по анатомия, хистология и ембриология,
Факултет по Медицина
Медицински Университет "Проф. Д-р Параскев Стоянов" – Варна
Тел: +359-52-677082
Ел. поща: anton.tonchev@mu-varna.bg